

”Fremmedgjorte fremmedgjørere”

SD som ”de andre” i en svensk medial diskurs

Abstract

In September 2010, following the national elections, the Swedish Democrats (SD) made their entry in to the Swedish Parliament. Accordingly, many argued that the European right-wing trend had eventually reached Sweden. This thesis stems from the assumption that SD is being frequently alienated in Swedish media. On the basis of theories treating power and identity construction, I argue that the alienation of SD contributes to the creation and recreation of the identity of others, whereas we can establish our own positive self-identity. By combining parts of the critical discourse analysis and the discourse theory formulated by Laclau and Mouffe, I analyze a segment of the Swedish media discourse, constituted by newspaper articles published in *Aftonbladet* and *Expressen* during the months preceding and following the national elections of 2006 and 2010, respectively. The analysis shows that a distinction is being made between the included “us” and the marginalized “others”. SD is frequently stereotyped as a xenophobic right-wing extremist party constituting a minority threatening “our” shared values and beliefs. Accordingly, the articles also reflect a belief that SD are, and should be, excluded from “our” political community. This alienation of SD in Swedish media both constitute exercises of power, and reflect the broader power relations between “us” and “them”.

Nyckelord: fremmedgjøring, identitet, Sverigedemokraterna, makt, diskursanalyse
Antal ord: 9791

Innholdsfortegnelse

1 Innledning	4
1.1 Hensikt og problemformulering.....	4
1.2 Disposisjon.....	6
2 Teori	7
2.1 Identitet	7
2.2 Makt	9
3 Metode	11
3.1 Diskursanalyse	11
3.2 Operasjonalisering	13
3.2.1 Homogenisering.....	13
3.2.2 Stereotypering.....	14
3.2.3 ”Scapegoating”.....	14
3.3 Skjulte maktstrukturer.....	15
4 Empirisk materiale	16
4.1 Utvalg.....	16
5 Analyse	18
5.1 August – oktober 2006.....	18
5.1.1 Homogenisering.....	18
5.1.2 Stereotypering	19
5.1.3 ”Scapegoating”.....	21
5.1.4 Avvikende eksempler.....	22
5.2 August – oktober 2010.....	23
5.2.1 Homogenisering.....	23
5.2.2 Stereotypering	24
5.2.3 ”Scapegoating”.....	25
5.2.4 Avvikende eksempler.....	27
6 Konklusjon	29
Bibliografi	31
6.1 Litteratur.....	31
6.2 Avisartikler og internettkilder.....	32

1 Innledning

De siste årene har bildet av en høyrebølge som skyller gjennom det politiske Europa fått alt større oppmerksomhet i media og i den politiske debatten generelt. Fenomenet tar seg angivelig uttrykk i form av ytterliggående høyrepopulistiske partier som befester sin posisjon på den politiske arenaen over stort sett hele Europa. Der mange ser fenomenet i kjølvannet av terrorangrepene mot USA 11. September 2001, drar andre koblinger til den omfattende økonomiske krisen som rammet store deler av Europa og USA høsten 2008. Med Sverigedemokraternas inntog i Riksdagen høsten 2010 anså mange at også det tidligere skjermede Sverige hadde blitt ”rammet av den omspennende høyrebølgen”.

Med hjelp av utvalgte teorier kring makt og identitet undersøker jeg hvordan en fremmedgjøring tas uttrykk i den svenske mediale diskursen kring Sverigedemokraterna (SD). Fremmedgjøringen av ”de andre” antas være et verktøy i skapelsen av ”deres” identitet, hvorpå vi implisitt kan etablere ”vår” identitet som deres motsats. Studiens empiriske materiale består av utvalgte avisartikler hentet fra de svenske tabloidavisene *Aftonbladet* og *Expressen*. Jeg emner ikke primært å studere eventuelle forskjeller mellom avisenes portrettering av Sverigedemokraterna. Valget av to aviser er snarere gjort for å bredde det empiriske materialet med hensikten å se til en bredere medial diskurs. Da studiens formål er å studere nettopp en spesifikk diskurs, faller valget av metodisk angrepssett relativt naturlig på en form for diskursanalyse. På oppfordring fra Winther Jørgensen og Phillips velger jeg å kombinere elementer fra ulike diskursanalytiske retninger. Primært benytter jeg Laclau og Mouffes diskursteoretiske begrep som verktøy i operasjonaliseringen av studiens sentrale teoretiske begrep. Sentralt blir også deres fokus på relasjonelle gruppedannelsesprosesser hvori man etablerer et inkludert ”vi” og et marginalisert ”de andre”. I tillegg vil jeg med hjelp av Faircloughs kritiske diskursanalyse søke bredde analysen gjennom å se til den diskursive praksis hvori tekster figurerer, og undersøke hvordan diskursive maktstrukturer speiles i reproduksjonen av ”de andres” identitet.

1.1 Hensikt og problemformulering

Min grunnleggende interesse for oven formulerte problemområde bygger på en tanke om at portrettingen av og debatten kring den såkalte ”høyrebølgen” i liten grad tar hensyn til forskjellene som eksisterer mellom de partier som betraktes som høyreekstremer. Å avdekke partienes likheter og ulikheter faller imidlertid utenfor denne oppgavens rammer. Ei heller emner jeg studere ”høyrebølgen” i sin

helhet; studiens empiriske fall avgrenses til Sverigedemokraterna. Med utgangspunkt i dette avgrensede problemområdet formulerer jeg følgende problemstilling:

Hvordan tar en annen fremmedgjøring uttrykk i den svenske mediale diskursen kring Sverigedemokraterna?

Formuleringen ”en annen fremmedgjøring” sikter til at jeg ikke emner studere den ”klassiske” vestlige fremmedgjøringen av orienten. Snarere søker jeg påvise det paradoksale i at en negativ portrettering av Sverigedemokraterna i svensk media blir en form for fremmedgjøring av de partier og grupperinger man selv anser være fremmedgjørende. Der studiens sentrale teorier tradisjonelt plasserer seg i en relasjonell kontekst mellom øst og vest, anvender jeg teoriene for å studere fremmedgjøring innen én og samme stat. Felles for teoriene slik de tradisjonelt ble utformet og slik jeg emner benytte de her er imidlertid at fremmedgjøringen utøves av en majoritet mot en minoritet. I mitt spesifikke fall framstår Sverigedemokraterna som en minoritet ikke bare i faktisk størrelse, men også ved at de til en hver pris skal holdes utenfor vår kollektive sfære. Fremmedgjøringens grunnleggende karakteristikk er således noenlunde de samme, mens den kontekst i hvilken fremmedgjøringen tas uttrykk skiller seg ad mellom min studie og hva teoriene tradisjonelt betoner. Som regel antas effektene av fremmedgjøring være negative for den utsatte gruppen. Petersson ser at ”the practical consequence of [...] negatively stereotyped thinking will be to reinforce pre-existing discriminatory structures” (Petersson, 2006, s. 2). I fallet SD kan man imidlertid hevde at svenske mediers fremmedgjøring og negative portrettering snarere styrker partiets posisjon og oppslutning. Som Henrik Torehammar poengterer i en i mine øyne stadig aktuell lederartikkel i Expressen fra 2006:

Vi måste erkänna att vår institutionaliserade antipopulism givit dem [Sverigedemokraterna, min anmärkning] en plattform som mobboffer att kampanja ifrån. Det fungerar inte att mobba muslimmobbarna längre. Att trött häva ut sig floskler kommer bara att öka sverigedemokraternas kredd hos sin väljarbas. (www.expressen.se, 061002)

Noen videre studie av effekten av fremmedgjøringen av SD gjøres ikke her. Jeg vil imidlertid poengtere at dersom SD faktisk drar nytte av å bli fremmedgjort i media, strider dette mot oppfatningen om at fremmedgjøring nødvendigvis er negativt for den utsatte gruppen.

Studiens fokus vil ligge på fremmedgjøring som et verktøy i reproduksjonen av identiteter. Det er således prinsippene kring fremmedgjøring og identitetsskaping, og ikke SD per se, som står i sentrum. Heri framtrer studiens eksternvitenskapelige relevans; identiteter og identitetsproduksjoner konstituerer en del av alle menneskers hverdag, og er således ikke reservert vitenskapelige disipliner. Hellström ser at identiteter er nærværende i enhver situasjon som behandler relasjonen mellom oss selv og andre. (Hellström, 2006, s. 39-40) Studien anser jeg også være internvitenskapelig relevant da det teoretiske rammeverket bygger på velkjente teorier kring identitet, men plasserer disse i en

alternativ kontekst. Ved å løfte studiens sentrale teorier til å inkludere et tydeligere maktperspektiv, søker jeg også gi et teoretisk bidrag.

Til følge av studiens begrensede rammer, fraskriver jeg meg ethvert forsøk på å identifisere og studere hele den svenske mediale diskursen kring SD. Ved kun å studere avisartikler fra to begrensede tidsperioder gjøres snarere et utsnitt av nevnte diskurs. Studien har således ingen generaliserende ambisjoner. Avslutningsvis vil jeg poengtere at jeg ikke emner ta stilling for eller mot SD, eller om den mediale portretteringen av partiet kan anses legitim eller ei.

1.2 Disposisjon

Oppgaven innledes med en presentasjon av studiens avgrensede problemområde, formål og problemstilling. I kapittel to følger en gjennomgang av studiens teoretiske rammeverk. Kapittelet inkluderer en diskusjon kring makt og identitet, og koblingen dem imellom. I kapittel tre følger en gjennomgang og motivering for valget av diskursanalysen som metodisk angrepssett. En diskusjon føres også kring valget om å kombinere Laclau og Mouffes diskursteori og Faircloughs kritiske diskursanalyse, og de eventuelle problemene en sådan kombinasjon fører med seg. I kapittelets andre del operasjonaliseres studiens sentrale teoretiske begrep. Kapittel fire inkluderer en redegjørelse og motivering for utvalget av empirisk materiale, før analysen av det utvalgte materialet følger i kapittel fem. Kapittel seks summerer studiens formål og resultater, samt gir forslag til utgangspunkter for videre forskning.

2 Teori

For å angripe oven formulerte problemstilling fordres en oppfatning både om makt og identitet, samt den nære koblingen mellom disse begrepene. Kapitlet innledes med en diskusjon kring konstruksjonen av identiteter. En sentral antagelse er at identiteter til sin natur er relasjonelle fenomen. I tillegg argumenterer jeg for at den mediale fremmedgjøringen av SD – gjennom generalisering, stereotypering og ”scapegoating” – bidrar til å reproducere identitetene ”vi” og ”de andre” og barrierene dem imellom. Deretter diskuterer jeg den nære koblingen mellom makt og reproduksjonen av identiteter. Et sentralt resonnement er her at diskursive identitetskonstruksjoner speiler de bredere diskursive maktstrukturer som eksisterer mellom majoriteten ”vi” og minoriteten ”de andre”. I tillegg antar jeg den diskursive reproduksjonen av identitetene ”vi” og ”de andre” i seg være et uttrykk for makt.

2.1 Identitet

Den teoretiske litteraturen som behandler identiteter og identitetskonstruksjoner fremstår nærmest uendelig. Et sentralt utgangspunkt i de fleste identitetsteorier – så også i denne studien – er tanken om identiteter som relasjonelle fenomen. Skapelsen av ”vår” identitet forutsetter således en oppfatning ikke bare om hvem vi *er*, men også om hvem vi *ikke* er: “[i]dentity [...] corresponds to the question of what we are in relation to what we are not” (Hellström, 2006, s. 41). Der identiteter dels kan ses som statiske fenomen, fikserte uavhengig av tid og rom, utgår jeg i denne studien fra tanken om identiteter som instabile fenomen. Et sådant prosessuelt syn på identiteter innebærer at identiteter alltid er utsatte for forandring og påvirkning fra sine diskursive omgivelser (Alvesson; Deetz, 2000, s. 139). Følgelig må identiteter stadig reproduseres for å bevare sitt nåtidige uttrykk. Strömbom ser at identiteter etableres gjennom forestillinger og beretninger om så vel den ”egne” som den ”andre” gruppen, hvorfor identiteter nødvendigvis skal ses som sosiale konstruksjoner snarere enn objektivt eksisterende fenomen. (Strömbom, 2010, s. 29-30) I denne studien interesserer jeg meg for hvordan media – gjennom å formidle negative, fremmedgjørende forestillinger om ”de andre” – reproduserer identitetene ”vi” og ”de andre” og barrierene dem imellom. Homogenisering, stereotypering og ”scapegoating” er alle uttrykk for slike fremmedgjørende forestillinger om ”de andre”, og som jeg tror meg finne i den svenske mediale diskursen kring Sverigedemokraterna. I det følgende vil jeg kort presentere min forståelse av disse tre teoretiske begrepene.

Winther Jørgensen og Phillips poengterer at skapelsen av identiteter og sosiale grupper nødvendigvis er en politisk, og ikke objektiv, prosess ettersom man ekskluderer "de andre" og ignorerer de forskjeller som eksisterer innom denne gruppen (Winther Jørgensen et al, 2000, s. 51-52). Identifikasjons- og gruppedannelsesprosesser framstår således som homogeniserende i at de betrakter den motsatte gruppen eller identiteten "de andre" som homogen, fri fra interne forskjeller og stridigheter. Homogenisering kan således ses som en form for maktutøvelse, hvilket jeg kommer tilbake til i kapittel 2.2.

Henri Tajfel, grunnleggeren av den sosiale identitetsteorien, betoner individers behov av en positiv selvidentitet. Slike positive selvidentiteter etableres, og reproduseres, gjennom skapelsen av positive stereotypier om den egne gruppen, og mindre flatterende stereotypier om "de andre" fra hvilke man søker å ta avstand. For Tajfel er etableringen av slike positive selvidentiteter i grunnen avgjørende for den egne gruppens videre eksistens. (Billig, 2004, s. 66) Stereotypier kan defineres som "[frozen] images that convey much simplified beliefs about individual characteristics on the basis of ascribed group belonging alone" (Petersson, 2006, s. 26). Billig, gjengitt hos Özkirimli, identifiserer videre hvordan slike stereotypier skapes:

...national community cannot be imagined without also imagining communities of foreigners which make 'our' culture unique: there can be no 'us' without a 'them'. It is at this stage that stereotyped judgements come in. Stereotypes become means of distinguishing 'them' from 'us'; 'we' represent the standard, the normal against which 'their' deviations appear notable. (2010, s. 172)

"Scapegoating", avslutningsvis, kan i prinsipp ses som en form for negativ stereotypering. Petersson definerer "scapegoating" som "the process by which one or several persons are ascribed the blame for the incidence of bad luck, diseases, misfortunes and sins" (Petersson, 2006, s. 29). Definisjonen kan te seg noe upassende gitt fenomenets statsvitenskapelige relevans, men det sentrale er tanken om at "den andre" kan pålegges skylden for hva som er galt i samfunnet i stort. Petersson poengterer at ofrene for "scapegoating" i regel er grupper som allerede er marginaliserte og relativt sett ekskluderte. (Petersson, 2006, s. 28-29) I anknnytning til mitt spesifikke fall utgår jeg fra tesen at SD blir svenske mediers nåtidige offer for "scapegoating" gjeldende fremmedfiendtlighet og rasisme. Ved å definere Sverigedemokraterna som fremmedfiendtlige har man funnet en skyldig til "problemene" fra hvilke "vi" tar avstand. Petersson poengterer hvordan negative stereotypier generelt opprettholder grensene for gruppeidentiteter; det er enklere å komme fram til hvem som *ikke* er en del av gruppen enn hvem som faktisk *er* det. Således bidrar også "scapegoating" til å opprettholde følelsen av samhörighet hos majoriteten "vi". (Petersson, 2006, s. 31)

Teorienes fokus på identiteter som relasjonelle fenomen impliserer at de deler den grunnleggende orientalistiske oppfatningen om en inndeling i "vi" og "de andre", der "de" portretteres som "vår" rake motsetning. Distinksjonen forsterkes ved at "vi" og "de andre" tilskrives positive respektive negative attributt. (Said, 2006, s. 64) Liksom orientalismen plasserer studiens sentrale teorier seg

tradisjonelt i en relasjonell kontekst mellom det vestlige og det ikke-vestlige. Den sosiale identitetsteorien er imidlertid blitt kritisert for sin antagelse om identifikasjonsprosessers universalitet. Kritikerne hevder derigjennom at teorien tar for lite hensyn til de spesifikke kulturelle og historiske kontekster i hvilke identifikasjonsprosesser finner sted. (Billig, 2004, s. 67; Strömbom, 2010, s. 36; Winther Jørgensen *et al*, 2000, s. 102-103) Jeg antar imidlertid at prinsippene ved selve identifikasjonsprosessen er noenlunde universelle, og at det snarere er prosessens *utfall* som skiller seg ad til følge av kontekstuelle ulikheter (Strömbom, 2010, s. 36). Ettersom det er nettopp identifikasjonsprosessen – produksjonen og reproduksjonen av identiteter – jeg interesserer meg for, ser jeg heller ingen problemer med å applisere teorien i en alternativ kontekst.

Studiens teoretiske rammeverk henter til stor del inspirasjon fra Bo Peterssons teorier kring fremmedgjøring. Jeg vil imidlertid kritisere Petersson for hva jeg anser være et bristende fokus på de diskursive maktstrukturer som framtrer i det empiriske materialet. I kapittel 2.2 søker jeg løfte mitt teoretiske rammeverk til å inkludere et tydeligere fokus på nettopp makt. Dels argumenterer jeg for at reproduksjonen av identiteter – gjennom formidlingen av visse institusjonaliserte verdier eller forestillinger – i seg er et uttrykk for makt; dels interesserer jeg meg for hvordan de diskursive maktrelasjonene mellom ”vi” og ”de andre” speiles i det empiriske materialet.

2.2 Makt

Makt og identitet er i realiteten nært befattede begrep. Som nevnt i foregående kapittel kan homogenisering, som et verktøy i skapelsen av identiteter, også ses som et tilfelle av maktutøvelse. Ved å fokusere på et antall kjennetegn som antas utmerkende for kategorien ”de andre”, ignorerer man nødvendigvis gruppens øvrige egenskaper som også kunne utgjort grunnlaget for skapelsen av ”deres” identitet. Hellström ser at identifikasjonsprosesser nødvendigvis er tilfeller av maktutøvelse:

In the labelling of any group in a given society, we also construe a difference between ”us” and ”them” while at the same time downplaying internal difference between individuals who are positioned as members of that group (Hellström, 2006, s. 50).

Neumann ser diskurser som kjeder av virkeligheter, verdier og institusjoner. Produksjonen og reproduksjonen av identiteter konstituerer en sådan virkelighet gjennom å definere et konkret ”vi” og ”dem”. Denne sosialt konstruerte virkeligheten holdes igjen oppe ved hjelp av tenkte verdier som skiller ”oss” fra ”dem”. Makt utøves når verdiene som antas utmerkende for ”oss” – eller for ”dem” - institusjonaliseres, og fremstår som naturlige. Alt ettersom individet fortsetter å agere i henhold til eksisterende virkeligheter, verdier og institusjoner, reproduseres de institusjonaliserte verdiene. (Neumann, 2003, s. 84) Den stadige

reproduksjonen av identiteter gjennomføres således av makt ettersom verdiene som antas skille "oss" fra "dem" forblir uimotsagte og framstår som naturlige (Hellström, 2006, s. 44). Samtidig ser Strömbom at forestillinger om "de andre" er et avgjørende steg i skapelsen av så vel vår egen som andres identitet. (Strömbom, 2010, s. 31) Slike forestillinger om "de andre" tar uttrykk blant annet i form av stereotyper, hvilke ofte formidles til allmennheten nettopp gjennom media. Alt ettersom media fortsetter å formidle visse forestillinger om "de andre", og mennesker agerer i henhold til disse forestillingene, reproduseres "deres" identitet og "vår" identitet implisitt. I mitt spesifikke fall kan eksempelvis den stadig reproduserte oppfatningen om "de andre" – SD – som fremmedfiendtlige, ureflekterte og irrasjonelle til slutt framstå som selvsagte faktum.

3 Metode

3.1 Diskursanalyse

Neumann definerer diskurs som ”ett system för skapande av en uppsättning utsagor och praktiker som, genom att få fotfäste inom olika institutioner, kan framstå som mer eller mindre normala” (Neumann, 2003, s. 17). Winther Jørgensen og Phillips definerer diskurs mer generelt som ”ett bestämt sätt att tala om och förstå världen (eller ett utsnitt av världen)” (Winther Jørgensen *et al.*, 2000, s. 7). Winther Jørgensen og Phillips poengterer videre at ulike diskursanalytiske retninger har ulike oppfatninger av hva diskurs og diskursanalyse innebærer. Således blir det vanskelig å gi en tydelig definisjon av så vel diskurs som diskursanalyse. Felles for ulike diskursanalytiske angrepssett er imidlertid at de innebærer ”systematiske studier av diskurser” (Bergström; Boréus, 2005, s. 307), en definisjon som kan framstå både selvsagt og noe artifisiell. Mer fruktbar er Winther Jørgensen og Phillips oppfatning om at ulike diskursanalytiske angrepssett generelt har en kritisk innstilling till språket og menneskers sosiale interaksjon; språket gjenspeiler ingen objektiv virkelighet, men er snarere aktivt i etableringen, reproduksjonen og forandringen av vår omverden, våre identiteter og våre sosiale relasjoner. (Winther Jørgensen *et al.*, 2000, s. 7)

Gjennomføringen av en praktisk diskursanalyse kan underlettes ved å identifisere diskursens sentrale *nodalpunkter* og *ekvivalenskjeder*. Laclau og Mouffe ser slike nodalpunkter som sentrale tegn eller begrep andre tegn og begrep får sin betydning ut i fra. Disse nodalpunktene kan videre kobles sammen i ekvivalenskjeder der de får sin faktiske betydning og innebyrd gjennom å uttrykkes relasjonelt. (Winther Jørgensen *et al.*, 2000, s. 33, 57-58) Mörkenstam ser at ekvivalenskjeder gir individer eller grupper sosiale identiteter nettopp ved å koble individet eller gruppen sammen med visse kjennetegn som skaper bastante grenser for hva individet eller gruppen er i en gitt politisk historisk kontekst (Mörkenstam, 1999, s. 59). I min spesifikke studie bygger eksempelvis den sverigedemokratiske identiteten på en slik ekvivalenskjede der nodalpunktet SD kobles sammen med visse attributt som antas utmerkende nettopp for Sverigedemokraterna. Etersom den sverigedemokratiske identiteten og de egenskaper som antas kjennetegne partiet stadig reproduseres framstår disse til slutt som naturlige og uimotsagte.

Foruten Laclau og Mouffes diskursteori emner jeg også anvende meg av deler av den kritiske diskursanalysen, mest kjent i form av Faircloughs arbeider. Til forskjell fra diskursteorien gjennomfører nettopp den kritiske diskursanalysen konkrete, tekstnære analyser av menneskers språkbruk (Winther Jørgensen *et al.*,

2000, s. 68). Fairclough poengterer at et hvert tilfelle av språkbruk bærer med seg tre ulike dimensjoner; den er dels en tekst; dels en diskursiv praksis; og dels en sosial praksis (ibid, s. 74-75). Ifølge Fairclough bidrar diskurser til å etablere og reprodusere skjeve maktrelasjoner mellom sosiale grupper; "[d]iscourse as a political practice establishes, sustains and changes power relations, and the collective entities [...] between which power relations obtain" (Winther Jørgensen *et al*, 2000, s. 69; Mörkenstam, 1999, s. 54). Det overgripende formålet med kritisk diskursanalyse blir således å avdekke hvordan sosiale maktrelasjoner både konstituerer og konstitueres av den konkrete teksten og den diskursive praksis der teksten figurerer. (Winther Jørgensen *et al*, 2000, s. 69)

Som tidligere nevnt er den kritiske diskursanalysen den eneste av de tre diskursanalytiske hovedretningene som gjennomfører systematiske studier av empiriske tekster. Fordelen med slike tekstnære analyser er at man i større grad kan redegjøre eksplisitt for studiens framskridende, hvorfor et kritisk diskursanalytisk angrepssett gjør det enklere å leve opp til kravet på intersubjektivitet. (Winther Jørgensen *et al*, s. 139-140; Teorell; Svensson, 2007, s. 54) Samtidig oppviser den kritiske diskursanalysen en svak teoretisk forståelse for gruppedannelsesprosesser (Winther Jørgensen *et al*, 2000, s. 94), hvor diskursteorien til gjengjeld stiller relativt sterkt. Gjennom å kombinere diskursteorien og den kritiske diskursanalysen kan man således kringgå respektive teoris ulemper, og i stedet utnytte deres fordeler. Winther Jørgensen og Phillips betoner nettopp fordelene i å kombinere elementer fra ulike diskursanalytiske retninger:

...man [...] kan skapa sitt eget paket genom att kombinera element från flera olika diskursanalytiska perspektiv. Man kan också dra in element från andra perspektiv än de diskursanalytiska. Det är inte bara tillåtet utan tillskrivs rent av ett särskilt värde, eftersom olika perspektiv ger olika former av insikt inom ett område och tillsammans skapar en bredare förståelse. (Winther Jørgensen *et al*, 2000, s. 10)

Både Laclau og Mouffe og Fairclough vektlegger hvordan diskurser er med på å forme den sosiale verden. I tillegg bygger de begge på den poststrukturalistiske tanken om at språket konstituerer den sosiale verden; språket avspeiler ikke en etablert virkelighet, men er snarere med på å reprodusere og omstrukturere denne "virkelighet". Teoriene deler også oppfatningen at språklige betydninger ikke er fikserte, men skifter fra diskurs til diskurs. (Winther Jørgensen *et al*, 2000, s. 12-13, 18) I motsetning til Laclau og Mouffe gjør imidlertid Fairclough en distinksjon mellom diskursive og andre sosiale, ikke-diskursive praksiser. Der Fairclough ser at diskursive og andre sosiale praksiser former hverandre og til sammen konstituerer den sosiale verdenen, hevder Laclau og Mouffe at det ikke eksisterer noen ikke-diskursive praksiser, hvorfor diskursive praksiser alene konstituerer den sosiale verdenen. (ibid, s. 25-26) Laclau og Mouffe er sterkt anti-essensialistiske i sin tro på at den sosiale verdenens betydning aldri kan fikseres til følge av språkets flyktighet. Til sammenligning ligger Faircloughs inndeling i diskursive praksiser og andre sosiale praksiser nærmere opp mot marxismen. (ibid, s. 13) Til følge av teoretikernes ulike epistemologiske utgangspunkter

hevder enkelte at det ikke er mulig å kombinere de to. I kapittel 3.3 hevder jeg imidlertid at Faircloughs inndeling av språkets tekstuelle, diskursive og sosiale dimensjon framstår noe kategorisk. Begrepene benytter jeg som metodiske utgangspunkter snarere enn konkrete empiriske analyseenheter, hvorfor jeg nedprioriterer spørsmålet om det eksisterer andre sosiale praksiser utover de diskursive. Som tidligere nevnt har diskursteorien og den kritiske diskursanalysen sine respektive fordeler og ulemper. Ettersom en kombinasjon av de to gjør det mulig å kringgå retningenes ulemper og i stedet utnytte deres respektive fordeler i et mer sammensatt metodisk rammeverk, anser jeg en sådan kombinasjon være fordelaktig snarere enn problematisk. Det er nettopp med hjelp av Laclau og Mouffes nodalpunkter og ekvivalenskjeder, samt den kritiske diskursanalysens fokus på å identifisere underliggende maktstrukturer i det empiriske materialet, som jeg definerer studiens operasjonelle begrep i avsnitt 3.2.

3.2 Operasjonalisering

Studiens sentrale teoretiske utgangspunkt er, som nå bør være klart, oppfatningen om identiteter som relasjonelle fenomen. En nærmere studie av skapelsen av ”vår” identitet faller utenfor denne oppgavens rammer. Resonnementet anser jeg likevel være relevant ved at ”vi” identifiserer oss selv *implisitt* gjennom å omtale ”dem” i negative ordelag, gjennom generaliseringer og skapelsen av stereotyper og fiendepotretter. Det er mot disse andre ”vi” søker å distansere oss og etablere en positiv selvidentitet. I min studie konstitueres ”de andre” av Sverigedemokraterna og deres partimedlemmer. På bakgrunn av denne kategoriseringen velger jeg å se gruppen ”vi” som ”deres” motsetning. ”Vi” konstitueres således av alle som ikke rommes i gruppen ”de andre”, dvs. hele Sveriges befolkning som ikke er medlemmer i SD. I sin studie av den politiske portretteringen av SD poengterer Hellström og Nilsson at partiets antagonister er forsiktige med å kritisere partiets velgere; ”voters are considered to be rational but not racists [...] SD party members are stupid but SD-voters are not” (Hellström; Nilsson, 2010, s. 64). Med utgangspunkt i Hellström og Nilssons funn velger jeg å se Sverigedemokraternas velgere som en del av majoritetsgruppen ”vi”. Det er partiet i seg, ikke dets velgere, som utsettes for fremmedgjøring.

Med utgangspunkt i det teoretiske rammeverket presentert i kapittel to identifiserer jeg homogenisering, stereotypering og ”scapegoating” som studiens sentrale teoretiske begrep hvilke alle uttrykker en form for fremmedgjøring. I dette avsnittet søker jeg operasjonalisere disse teoretiske begrepene med hjelp av Laclau og Mouffes nodalpunkter og ekvivalenskjeder. Det er imidlertid vanskelig å gjøre en absolutt kategorisering og inndeling, hvorfor begrepene skal ses som delvis overlappende både i betydning og i hvordan de kan antas ta uttrykk i det empiriske materialet.

3.2.1 Homogenisering

Felles for studiens sentrale teorier er tanken om at vi skaper ”vår” identitet relasjonelt i forhold til ”deres” identitet. Da studiens primære aktør er SD vil fokus fremst ligge på portretteringen av ”de andre” og etableringen av ”deres” identitet. Skapelsen av ”vår” identitet blir snarere en implisitt følge av denne identifiseringen av ”de andre”. Homogeniseringen av ”de andre” – Sverigedemokraterna – antar jeg tas uttrykk nettopp gjennom å referere til partiet som en bestandig, homogen gruppe hvis interne forskjeller ignoreres. Som tidligere nevnt er dette et ikke sjeldent forekommende fenomen nettopp i gruppedannelsesprosesser. (Winther Jørgensen *et al*, 2000, s. 52)

3.2.2 Stereotypering

Inndelingen i ”vi” og ”de andre” og den homogeniseringen en slik kategorisering impliserer, kan videre opprettholdes gjennom at gruppene tilskrives bestemte attributt. I denne studien blir det særlig aktuelt å studere hvordan ”de andre” tilskrives visse (negative) attributt som eksempelvis fremmedfiendtlige og irrasjonelle, ”politiske klovner”. Således etableres ”deres” identitet i form av en ekvivalenskjede gjennom å koble sammen nodalpunktet ”Sverigedemokraterna” til visse spesifiserte attributt. Etableringen av den sverigedemokratiske identiteten innebærer at vi implisitt har etablert ”vår” egen identitet som dens rake motsetning; ”vi” kan eksempelvis ikke være fremmedfiendtlige, ettersom dette er et attributt som tilskrives ”de andre”, hvilke vi kontrasterer. (Winther Jørgensen *et al*, 2000, s. 58) Etableringen av identiteter – så også den sverigedemokratiske – blir også en form for maktutøvelse ettersom visse kjennetegn bevisst ignoreres til fordel for andre. Empirisk søker jeg undersøke hvordan svenske medier skaper en stereotypi av Sverigedemokraterna nettopp gjennom å tilskrive partiets medlemmer bestemte kjennetegn utelukkende basert på deres partitilhørighet.

3.2.3 ”Scapegoating”

Ytterligere en faktor som kan tenkes nøre opp under kategoriseringen ”vi” og ”de andre” er oppfatningen om at ”de” også er skyldige i bredere, mer generelle samfunnsproblemer. Gjennom å portrettere SD som eksempelvis fremmedfiendtlige har man funnet en skyldig til utfordringene kring fremmedfiendtlighet og rasisme, hvorpå vi implisitt kan etablere vår egen identitet som tolerante og inkluderende. En annen form for fremmedgjøring som jeg også velger å plassere under rubrikken ”scapegoating” er oppfatningen om at ”de andre” utfordrer og strider mot ”våre” kollektive verdier og tradisjoner (Pettersson, 2006, s. 12). I fallet Sverigedemokraterna tror jeg meg finne en diskursiv tendens der partiet ses som en ekstern trussel mot demokrati og det frie, åpne og inkluderende Sverige. En slik portrettering av ”de andre” som en ekstern trussel mot ”våre” felles verdier reproducerer de tenkte barrierene mellom majoriteten ”vi” og minoriteten ”de andre”, og nærer nødvendigvis opp under kategoriseringen av ”vi” og ”dem”.

3.3 Skjulte maktstrukturer

Hall identifiserer at en diskursanalyse består av to moment; dels en studie av den spesifikke teksten, med fokus på dens produksjon og språklige kjennetegn, dels en studie av teksten i et bredere sosialt sammenheng, med fokus på hvilke sosiale aktører som er sentrale i teksten og hvordan relasjonen dem imellom framtreder i den konkrete teksten. I dette andre momentet poengterer Hall at maktbegrepet er sentralt. (Hall, 2003, s. 115-116) I sin studie av diskursen kring svensk samepolitikk legger Mörkenstam særlig vekt på dette andre steget. Mörkenstam hevder at språket og de virkelighetsforestillinger som formidles i diskursen og i konkrete tekster ikke bare avspeiler sosiale maktrelasjoner, men også er med på å opprettholde dem. (Mörkenstam, 1999, s. 41, 44) Med utgangspunkt i Hall og Mörkenstams resonnementer og ved hjelp av oven formulerte operasjonelle begrep søker jeg således å identifisere hvilke maktrelasjoner mellom majoriteten "vi" og minoriteten "de andre" som framtreder i mitt empiriske materiale. Både homogenisering, stereotypering og "scapegoating" anser jeg være uttrykk for så vel fremmedgjøring som for de maktrelasjoner som eksisterer mellom majoriteten "vi" og de marginaliserte "andre".

I kapittel 3.1 redegjorde jeg for Faircloughs oppfatning av at ethvert tilfelle av språkbruk dels er en tekst, dels en diskursiv praksis og dels en sosial praksis. Ifølge Fairclough bidrar den diskursive praksisen – produksjonen og konsumpsjonen av tekster – til å opprettholde skjeve maktrelasjoner mellom ulike sosiale grupper. Jeg anser imidlertid denne distinksjonen mellom språkbrukets tekstuelle, diskursive og bredere sosiale dimensjon være noe kategorisk. Hvordan avgjør man for eksempel hvor den diskursive praksisen opphører? Snarere enn å empirisk undersøke den diskursive og sosiale praksis i hvilken tekster figurerer, benytter jeg begrepene som et metodisk utgangspunkt for å studere de maktstrukturer mellom "vi" og "de andre" som framtrer i det empiriske materialet. Der Fairclough fokuserer både på hvordan tekster produseres og konsumeres, vil jeg i min studie kun fokusere på førstnevnte. En studie av konsumpsjonen av tekster fordrer intervjuer og spørreundersøkelser for å ta rede på hvordan mottagerne av teksten oppfatter det de leser, hvilket faller utenfor denne studiens rammer. Således tilskriver jeg meg heller intet forsøk på å gjøre en fullstendig studie av den diskursive praksis i hvilken avisartiklene produseres og konsumeres. Dette kan imidlertid være et interessant utgangspunkt for videre forskning.

4 Empirisk materiale

Studien har ingen generaliserende ambisjoner hva gjelder fremmedgjøringen av Sverigedemokraterna i svensk media. Studiens empiriske materiale begrenses til kun å inkludere artikler fra svenske aviser, hvorfor jeg ikke kan uttale meg om den mediale diskursen kring SD slik den framtrer eksempelvis i svensk TV og radio. Artiklene hentes fra de to største tabloidavisene i Sverige; *Aftonbladet* og *Expressen*. Avisene har et omfattende artikkelarkiv på sine respektive hjemmesider, hvorfor innsamlingen av materiale skjer relativt enkelt. En tydeligere gjennomgang og motivering for utvalget av studiens empiriske materiale følger i kapittel 4.1.

4.1 Utvalg

Den mediale diskursen anser jeg være et interessant studieobjekt da media både former og formes av den bredere opinionen (Petersson, 2006, s. 41). Alexa Robertson identifiserer eksempelvis at media har kommet til å bli et sentralt forum for etableringen og reproduksjonen av menneskers selvidentitet. (Robertson, 2003, s. 90, 92)

Studios empiriske materiale avgrenses som sagt til artikler fra de svenske tabloidavisene *Aftonbladet* og *Expressen*. Nettopp disse avisene anser jeg utgjøre brede riksdekkende forum for opinionsformidling, opinionsskapning og nasjonal politisk debatt. Det skal ikke legges skjul på at portretteringen av SD kan være annerledes i disse avisene enn i mindre lokalaviser. Så vel lederartikler som debattinnlegg og rapporterende avisartikler inkluderes. Særlig interessant er det nettopp om sistnevnte – hvis karakter bør være nettopp rapporterende og ikke farges av journalistens subjektive holdninger – bærer preg av en fremmedgjøring av Sverigedemokraterna.

Studios tidsperspektiv avgrenses tilbake til valget i 2006. Hellström og Nilsson identifiserer at ”prior to the elections, the SD was not invited to take part in public debates, nor did it run much a campaign” (Hellström; Nilsson, 2010, s. 56). På bakgrunn av dette velger jeg å gjøre to tidsmessige dypdykk; det første i månedene kring valget 2006 (august til oktober); det andre i månedene kring valget 2010 (august til oktober). Studios formål er ikke primært å avdekke eventuelle motsetninger eller ulikheter mellom avisenes portrettering av SD, ei heller om portretteringen endrer karakter mellom de to tidsperiodene. Min tese er at det både i 2006 og 2010 framtrer en påtagelig fremmedgjøring av SD i svensk media, hvorfor det går å identifisere en *kontinuerlig* form for fremmedgjøring

over lengre tid. Dersom analysen skulle vise på påtagelige forskjeller mellom de to tidsperiodene gjeldende portretteringen av SD, skal dette imidlertid løftes fram.

En innledende avgrensning av avisartikler baseres på søkeordet "Sverigedemokraterna" for i det hele tatt å sortere bort artikler som ikke berører mitt empiriske fall. I en andre avgrensning velger jeg kun å inkludere artikler som publiseres under "nyheter", "ledere" og "debatt". Avgrensningen impliserer at artikler som publiseres under eksempelvis "kultur" og "blogg" utelukkes. Avgrensningen gjøres fremst til følge av studiens tidsrammer. I tillegg anser jeg det være rimelig å anta at leder-, nyhets- og debattartikler i større grad enn eksempelvis sports- og underholdningsartikler speiler en medial *politisk* diskurs kring SD.

5 Analyse

I studiens analysedel gjøres to tidsmessige nedslag; det første fra august til oktober 2006, det andre fra august til oktober 2010. Tidsavgrensningen bygger på en tese om at medias interesse for og dekning av Sverigedemokraterna er større i tiden kring svenske parlaments- og kommunevalg. Under disse periodene antar jeg media benytte sin opinionsformende makt ved å omtale SD i gjennomgående negative ordelag. En sådan portrettering kan være en bevisst taktikk for å kort opp mot valget avskrekke folk fra å stemme på SD. Avgrensningen av studiens tidsmessige perspektiv blir således strategisk da jeg i de valgte periodene antar fremmedgjøringen av SD være særlig framtreddende.

Analysen tar utgangspunkt i de operasjonelle begrepene definert i kapittel 3.2. Som tidligere nevnt skal disse begrepene ses som delvis overlappende snarere enn som distinkte kategorier med distinkte betydninger.

Michael Billig betoner nødvendigheten av ikke å ”stereotypere stereotyping” (Billig, 1995, s. 82). I et forsøk på å unngå at studien tar form som en selvopppyllende profeti, velger jeg derfor å peke på deler av den svenske mediale diskursen som *ikke* uttrykker noen fremmedgjøring av Sverigedemokraterna. Slike avvikende tendenser representeres i form av avisartikler fra *Aftonbladet* og *Expressen* som i særlig grad preges av en nøktern og subtil portrettering av Sverigedemokraterna. Ved å inkludere avvikende eksempler søker jeg unngå at studien av avisenes portrettering av SD i seg blir en form for stereotyping og fremmedgjøring.

5.1 August – oktober 2006

5.1.1 Homogenisering

Flere av avisartiklene publisert under denne perioden identifiserer Sverigedemokraterna som en del av kategorien ”fremmedfiendtlige svenske partier”. Noen videre distinksjon mellom disse partiene gjøres imidlertid ikke. I en artikkel publisert i *Aftonbladet* i august 2006 lyder tittelen ”Främlingsfientliga partier kandiderar i var tredje kommun”. Til denne gruppen partier regner artikkelforfatteren så vel Sverigedemokraterna som Nationaldemokraterna og daværende Nationalsocialistisk front (i dag Svenskarnas Parti). Partiene kategoriseres gjennomgående som en slags homogen gruppe hvis fremste karakteristik er nettopp å være fremmedfiendtlige. (www.aftonbladet.se, 060802) Liknende eksempler fins også i *Expressen*. I artiklene ”Främlingsfientliga partier mer aktiva” og ”Främlingsfientliga partier tog många röster från s” skilles ikke de

”fremmedfiendtlige” partiene ad annet enn når man i korthet presenterer respektive partis valgresultat. (www.expressen.se, 060802; 060922) En slik grov kategorisering ignorerer nødvendigvis de forskjeller som eksisterer mellom partiene. Som tidligere nevnt er dette et vanlig og kanskje rent av nødvendig politisk grep i den diskursive etableringen av kollektive identiteter. (Winther Jørgensen et al, 2000, s. 52) At det faktisk eksisterer påfallende forskjeller mellom partiene blir særlig tydelig gjeldende respektive partis syn på ”svensken” og hva som definerer en svensk. Sverigedemokraterna skriver på sin hjemmeside at de tar avstand fra rasisme og teorier som regner etnisk herkomst som det avgjørende kriteriet for nasjonstilhørighet. Partiet definerer ”svensken” som en person med en overveiende svensk identitet og som av både seg selv og andre oppfattes som svensk. (www.sverigedemokraterna.se, b) Til sammenligning poengterer Svenskarnas Parti, det tidligere Nationalsocialistisk Front, at ”[e]ndast människor som tillhör de västerländska genetiska och kulturella arvet, där de etniska svenskarna ingår, skall kunna vara svenska medborgare” (www.svenskarnasparti.se). Homogeniseringen av partier som anses fremmedfiendtlige og høyreekstreme blir nødvendigvis en form for maktutøvelse i at man bevisst ignorerer de forskjellene som eksisterer mellom partiene.

Enkelte artikler publisert i Expressen under denne tidsperioden preges også av en generalisering av SD på grunnlag av enkeltmedlemmers agerende. Folkpartiets tidligere riksdagskandidat Erik Ullenhag hevder i et debattinnlegg at tross partiets forsøk på å fremstå som mer stuerene, bygger dets videre sammenholdning på en fiendtlighet mot innvandrere. Uttalelsen underbygges av følgende observasjoner:

Partiet har i Varberg en företrädare som rekommenderar böcker som handlar om raskrig till läsning. I ett par skånska städer har kandidater haft kopplingar till Nationalsocialistisk front - de har nu tvingats avgå. En företrädare i Gävle har dömts för misshandel av en invandrare som ackompanjerades av rasistiska tillmälen. Och så vidare. (www.expressen.se, 060810)

På bakgrunn av enkeltepisoder som i særlig grad antas uttrykke innvandringsfiendtlighet skaper Ullenhag således generaliserende stereotyper om Sverigedemokraterna som parti. Bo Petersson poengterer nettopp hvordan majoritetsgrupper ofte drar sluttsatser om minoritetsgrupper på bakgrunn av enkeltmedlemmer hvis karakteristikk i særlig grad avviker fra ”normen”, dvs. fra hva som kjennetegner ”oss”; ”the established groups [...] brand the marginalised groups with the traits found amongst their most troublesome and disorderly” (s. 31)

5.1.2 Stereotypering

Kategoriseringen av SD som et fremmedfiendtlig parti uttrykker, foruten en homogenisering, også en stereotypering av partiet. Portretteringen av SD som et fremmedfiendtlig parti går ofte hånd i hånd med en portrettering av øvrige riksdagspartier som demokratiske. Kategoriseringen innebærer at

Sverigedemokraterna implisitt ses som udemokratiske. I Aftonbladets lederartikkel den 21. september 2006 kommenteres det:

Redan på valnatten stod det klart att det *främlingsfientliga* och *högerpopulistiska* partiet [SD, min anmärkning] mångdubblat sin representation i kommunerna [...] Efter nästa val skulle *högerextremisterna* mycket väl kunna ta plats i riksdagen. Det blir en huvuduppgift för de *demokratiska* partierna att förhindra det. (www.aftonbladet.se, 060921 (min kursivering))

Ved å koble sammen nodalpunktet Sverigedemokraterna med attributtene høyrepopulistiske, høyreekstreme og fremmedfiendtlige har man etablert en lengre ekvivalenskjede som uttrykker (en del av) ”den sverigedemokratiske identiteten”. I tillegg har man ved å identifisere kun riksdagspartiene som demokratiske implisitt identifisert Sverigedemokraterna – ”de andre” – som udemokratiske. Denne retorikken belyser tydelig hvordan identiteter til sin natur er relasjonelle fenomen.

Erik Ullenhags debattartikkel (se kap. 5.1.1) retter sterk kritikk mot DN og SvD som i samband med valget 2006 ikke lenger forbød SD å annonsere i respektive avis. Ullenhag anser at avisenes endrede innstilling til SDs rett å annonsere bidrar til å gjøre partiet mer husrent. I en påfølgende debattartikkel forsvarer Svenska Dagbladets sjefredaktør Lena K Samuelsson ytringsfriheten og sverigedemokraternas demokratiske rettighet til å annonsere i svensk media. Samuelsson er imidlertid snar med å ytre sine personlige meninger om partiet og dets velgere: ”Det ligger en unken främlingsfientlighet över sd, det är ett marginellt parti vars värderingar ytterst få *reflekterande* människor delar.” (www.expressen.se, 060814 (min kursivering)). Samuelsson hevder videre at partiet står for vurderinger som strider mot grunnleggende demokratiske verdier som frihet, mangold og åpenhet. (ibid) Uttalelsene speiler at SD er et parti Samuelsson tar avstand fra og ikke vil assosieres med, hvorpå hun implisitt identifiserer seg selv med majoritetsgruppen ”vi”. Sitatet formidler i tillegg en oppfatning om partiets velgere som ”ureflekterte”; en karakteristikk de tildeles utelukkende basert på partisympatier.

I kronikken ”Det är läge att sluta prata skånska” spør seg Lena Sundström hva som kan forklare sverigedemokraternas store fremganger i en rad skånske kommuner relativt andre svenske distrikter:

...jag surfar in på nätet för att kolla om [...] Skåne har försetts med ett alldeles ovanligt karismatiskt gäng sverigedemokrater som kan vara någon slags förklaring [...] Men alt jag hittar är några seniora bomullsbyxegång som ser ut som om de gått vilse från något närbeläget hem. (www.aftonbladet.se, 060928)

Sitatet formidler et tydelig stereotyp portrett av sverigedemokraten som en ukarismatisk, mentalt fraværende, eldre herremann. Sundström konkluderer ”[j]ag antar att jag får fortsätta undra ett bra tag till. Och i väntan på ett svar, så slipar jag på rrrr:en.” (www.aftonbladet.se, 060928). Formuleringen speiler Sundströms

ønske om å distansere seg fra Skåne eksplisitt og Sverigedemokraterna implisitt og derigjennom, liksom Lena Samuelsson, identifisere seg med majoriteten "vi".

5.1.3 "Scapegoating"

Et flertall av artiklene publisert under denne tidsperioden advarer direkte mot Sverigedemokraternas fremganger og følgene av at partiet eventuelt kommer inn i Riksdagen. I Aftonbladets lederartikkel dagen etter valget ses partiets sterke fremganger i Skåne som "djupt oroväckande" (www.aftonbladet.se, 060918). Artikkelen konkluderer:

I flera kommuner och landsting ställs nu de etablerade partierna inför frågan om hur man ska kunna styra utan att ge de *främlingsfientliga krafterna* inflytande. Här får inte blockpolitiken förhindra kamp mot *mörkerkrafterna*. (www.aftonbladet.se, 060918 (min kursivering))

Beskrivelsen av SD som "främlingsfientliga krafter" og "mörkerkrafter" maler fram et tydelig fiendebilde av partiet. Formuleringen bygger også opp under kategoriseringen "vi" og "de andre" der "de" aktivt ekskluderes fra vårt kollektive (politiske) fellesskap.

Den bastante distinksjonen mellom "vi" og SD blir særlig påtagelig i kjølvannet av Folkpartiets Mauricio Rojas debattinnlegg i Expressen den 28. september 2006. Rojas poengterer at SD verken er rasister, nazister eller innvandringsfiendtlige, men snarere spiller på den tradisjonelle sosialdemokratiske forkjærligheten for det svenske "folkhemmet". Rojas konkluderer at dersom "vi inte beskriver Sd på ett korrekt sätt då är det vi och inte Sd som inte blir trovärdiga". (www.expressen.se, 060928) Uka etter fratrer Rojas sitt verv som Folkpartiets talsmann i integrasjons- og flyktingspørsmål. På lederplass 5. oktober ser Expressen Rojas avgang som gledelig, og at nettopp nevnte debattinnlegg, i hvilket Rojas "tog sverigedemokraterna i försvar" (www.expressen.se, 061005), ble hans endelige finale som innvandringspolitisk talsmann. I en artikkel publisert i Aftonbladet senere samme måned skriver man at to av Sosialdemokraternas representanter i Trelleborg har invitert SD til hemmelige samtal, tross bred enighet om å holde SD utenfor makten i kommunen. En av representantene betoner imidlertid sin rett til å prate med hvem han vil; "[d]et här handlar också om människor [...] [d]et handlar inte om gangstrar". Kort tid etter avsløringen fratrer begge representantene sine politiske verv. Både Rojas og de to sosialdemokratiske kommunerepresentantenes avganger speiler en bred oppfatning om at SD er og bør ekskluderes fra "vårt" fellesskap; de skal på ingen måte tas i forsvar eller inkluderes i "våre" interne anliggende. De to historiene nærer således opp under kategoriseringen av "vi" og "de andre" som klart distinkte grupper som ikke skal ha samrøre med hverandre.

Sentralt i Bo Peterssons forståelse av konseptet "scapegoating" er tanken om at "de andre" utgjør en trussel mot "våre" kollektive verdier og tradisjoner. I kapittel 5.1.2 poengterte jeg eksempelvis hvordan media fremstiller SD som udemokratiske i at de antas utfordre de grunnleggende demokratiske prinsipper

som det svenske samfunnet bygger på. Et annet medialt fiendeportrett av Sverigedemokraterna framtrer i Lena Sundströms tidligere nevnte kronikk, der partiet antas kontrastere nettopp ”våre” kollektive verdier og tradisjoner. Sundström maler fram et idylliserende bilde av sitt barndoms Skåne som nå er rasert til følge av høyrepopulismens befestede posisjon og Sverigedemokraternas valgfremganger:

Från balkongen såg man ända bort till konditoriet där Greta plockade ner smågodis i påsar medan vi pekade på andra sidan glaset. Leksaksaffären med skyltfönster som i en Astrid Lindgren-bok [...] Nu var det plötsligt något annat [...] Som om det allra lortigaste hade tagit sig in i barnkammaren och solkat ner och runkat runt över teddybjörnar och dockor och brandbilar med stegar som man kunde fälla ända upp till himlen. (www.aftonbladet.se, 060928)

I fokus for Petersson er også en form for ”scapegoating” der medlemmer av den marginaliserte gruppen antas representere det som er negativt i samfunnet i stort (Petersson, 2006, s. 30). I en debattartikkel i Expressen hevder Robert Aschberg at “[e]n röst på sverigedemokraterna blir [...] en röst inte mot, utan för kriminaliteten”. (www.expressen.se, 060906) Aschberg viser til åtte tilfeller der partiets kandidater er blitt dømt for kriminelle handlinger. Artikkelen generaliserende tittel “En röst på SD är en röst på brottslingar” impliserer hvordan en viss gruppering tilskrives et bredere samfunnsproblem så som nettopp kriminalitet. I et påfølgende debattinnlegg svarer Sverigedemokraternas pressesekretær Mattias Karlsson at “[v]i har inte fler brottslingar än andra partier eller andra kategorier i samhället”. (www.expressen.se, 060914) Karlssons innlegg er interessant i denne sammenheng ettersom det er den eneste artikkelen publisert under denne tidsperioden som er signert en sverigedemokrat. Hvorvidt *Aftonbladet* og *Expressen* bevisst har unnlatt å publisere debattinnlegg signert SD-medlemmer vites ikke, og skal heller ikke spekuleres i her. Foucault poengterer at aktører ikke nødvendigvis er bevisste de sosiale maktstrukturer som eksisterer dem i mellom (Neumann, 2003, s. 143). Det er således ikke sikkert at det er et bevisst retorisk grep at SDs representanter er nærmest fraværende i avisenes debattforum. Likefullt speiler det de bredere sosiale maktstrukturer der minoriteten SD til stor del ekskluderes fra ”vår” kollektive sfære. En tilsvarende medial tendens er at representanter fra gruppen ”vi” alltid får siste ordet. I de få tilfeller der representanter fra SD faktisk får publisert en debattartikkel, kommer det raskt et svar fra et medlem av majoriteten ”vi”. Debatten ”avsluttes” med at sistnevntes innlegg alltid blir stående uimotsagt, som om dennes argument og sluttsatser skulle representere ”normen”.

5.1.4 Avvikende eksempler

Hva gjelder den mediale generaliseringen og homogeniseringen av partier som antas høyreekstreme, utgjør artikkelen ”S-politiker oroade över sd-framryckning” et tydelig avvikende eksempel. Her gjøres en tydelig distinksjon mellom partiene

Sverigedemokraterna og Nationalsocialistisk front (www.aftonbladet.se, 060917), og artikkelforfatteren unnlater konsekvent å se partiene som del av en og samme ”høyrebølge”.

Allerede nevnte debattinnlegg av Mauricio Rojas formidler samtidig et alternativt syn på Sverigedemokraterna som tradisjonelt sosialdemokratiske snarere enn innvandringsfiendtlige høyreekstremister:

Det är missvisande att betrakta Sd som högerextremister och högerpopulister. Sd är i själva verket ett populistiskt vänsternationalistiskt parti med en restaurering av ett etniskt homogent folkhem som bärande vision. (www.expressen.se, 060928)

Et antall artikler publisert like etter valget preges av en mer nøytral portrettering av SD. Disse artiklene er imidlertid kortfattede redegjørelser for valgresultatet i form av statistikk, hvorfor ”mulighetene” for å fremmedgjøre SD er begrensede. Det er en klart påtagelig trend for denne tidsperioden at media benytter sin maktposisjon ved å stadig reproducere bestemte oppfatninger om ”de andre” fra hvilke ”vi” søker å ta avstand. Forestillingen om ”de andre” som fremmedfiendtlige er eksempelvis så innarbeidet – eller institusjonalisert – i diskursen at den framstår som naturlig og selvsagt.

5.2 August – oktober 2010

5.2.1 Homogenisering

Avisartiklene publisert under denne tidsperioden preges i mindre grad av en homogenisering og generalisering kring de partier som antas konstituere den europeiske politiske ”høyrebølgen”. Fokus er langt på vei flyttet fra denne ”høyrebølgen” og mot Sverigedemokraterna som enkelt aktør. En tenkbar forklaring til medias skiftede fokus er Sverigedemokraternas sterke opinionsoppslutning relativt 2006 hvilket til slutt ledet fram til partiets inntrede i riksdagen september 2010. Visse unntak, der ”høyrebølgen” ses som en unison, homogen kraft, kan imidlertid fremdeles identifiseres. I Aftonbladets lederkronikk ”Ur rädslan gror antidemokratien” skriver Helle Klein:

Det mörknar i Europa. Nyfascismen och högerpopulismen är på frammarsch. Det som för tio år sedan handlade om politiskt extrema sekter på högerkanten är numera stora rikstäckande och i vissa fall regeringsbärande partier. Av den Europeiska unionens 27 medlemsländer har hälften ett högerextremt parti representerat i landets beslutande församling. Mörkerkrafterna finns i Belgien, Holland, Bulgarien, Danmark, Grekland, Italien, Litauen, Polen, Rumänien, Slovakien, Ungern, Österrike. Och numera även Sverige. (www.aftonbladet.se, 101024)

Deretter følger en rad eksempler på hvordan denne ”høyreekstremismen” tas uttrykk rundt om i Europa. Noen videre distinksjon mellom ”mørkekrafterna” gjøres dog ikke.

Det som konstituerer den Sverigedemokratiske faren är inte så mycket att ett tjugotal ex-nazister tagit sig in i riksdagen som att Europa med hela sin tyngd faller högerut. Massdeportationer av romer, förbud mot minareter, lagar mot slöjor i land efter land, en extremhöger som obevekligen går framåt i val efter val, vrider om parlament och tillsätter regeringar: denna tendens har nu även fått svenska riksdagsmandat. (www.aftonbladet.se, 100927)

Ovenstående sitat er hentet fra Andreas Malms artikkel ”Mörkermän”. Liksom Kleins lederkronikk portretterer artikkelen den omspennende ”høyrebølgen ” som en homogen kraft hvis konstituerende partier alle har samme mål for øye; masseutvisninger av romere, forbud mot minareter, forbud mot hodeslør osv. Faren med Sverigedemokraterna – og øvrige ”høyreekstremer” partier – er derfor at partiet, som en del av den omspennende ”høyrebølgen”, nødvendigvis har sådanne politiske ambisjoner. Følgelig ignoreres partienes forskjeller hva gjelder partiprogram og politiske fanesaker. Samme sitat uttrykker også en stereotypering av Sverigedemokraterna ved å tilskrive partiets samtlige riksdagsrepresentanter attributtet ”eksnazist”. Formuleringen er et tydelig eksempel på hvordan en hel gruppe gis generaliserende karakteristikker basert på enkeltmedlemmers ideologiske fortid.

5.2.2 Stereotypering

Utmerkende for denne perioden, relativt samme periode i 2006, er at Sverigedemokraterna langt sjeldnere tilskrives attributtet ”fremmedfiendtlig”. Aftonbladets Ronnie Sandahl poengterer at Sverigedemokraterna ble nevnt i hele 222 artikler bare den første uka i august 2010, men at knapt 11 prosent av disse artiklene karakteriserte partiet som fremmedfiendtlig (www.aftonbladet.se, 100830). Sandahl hevder at det ”[f]ör bara några år sen hade [...] varit otänkbart att inte upplysa läsarna om denna rätt avgörande skiljelinje jämfört med övriga politiska partier” (ibid). Formuleringen vitner om at Sandahl fremdeles anser partiet være fremmedfiendtlig. I dette henseende er ikke Sandahl alene. Aftonbladets tidligere nyhetssjef Lena Mellin beklager at Sverige har fått ”sitt första främlingsfientliga parti i riksdagen” (www.aftonbladet.se, 100920). Lederartikkelen ”Det finns hopp i aktivt motstånd” beskriver SD ikke bare som fremmedfiendtlige, men også som rasister (www.aftonbladet.se, 100921). Sam Carlshamre og Daniel Strand går ennå lenger og anser SD være fascister (www.aftonbladet.se, 100930). Lederartikkelen ”Bara han har svaren” viser til at Reinfeldt som leder av en minoritetsregjering kan godta kompromisser, ”med den demokratiske oppositionen *eller* de främlingsfientliga” (www.aftonbladet.se, 100928 (min kursivering)). Sitatet impliserer at SD foruten å være fremmedfiendtlige også er udemokratiske. ”Vi” ses som demokratiske, og

ettersom ”de” er vår rake motsetning, identifiseres ”de” som udemokratiske. Følgelig har man etablert den sverigedemokratiske identiteten i form av en ekvivalenskjede der nodalpunktet ”SD” er koblet sammen med attributtene ”fremmedfiendtlig”, ”høyreekstremistisk” og ”udemokratisk”.

Som nevnt i kapittel 3.2 antas en fremmedgjøring av SDs velgere være nærmest fraværende i svensk media, hvorfor denne gruppen inkluderes i den tenkte majoriteten ”vi”. Liksom i foregående tidsperiode går det imidlertid også her å identifisere eksempler på en stereotypering av partiets velgere, fremst hva gjelder deres tenkte motiv for å stemme SD. I bydelen Andersberg i Gävle oppnådde SD 14 prosent av stemmene. Aftonbladets reporter reiser til Andersberg for å finne ”klottrade hakkors eller åtminstone något taskigt stavat främlingsfientligt flygblad” som kan forklare partiets sterke lokale feste. Reporteren står imidlertid rådløs igjen når han ikke finner ytringer for slike sympatier. (www.aftonbladet.se, 100922) Eksempelet speiler en oppfatning om at partiet og dets velgere nødvendigvis er fremmedfiendtlige og/eller rasistiske. Andre tenkbare motiv for å stemme på partiet ignoreres, inkludert det faktum at SD ofte ses som et allment misnøyeparti. Selve essensen i negativ stereotypering ligger i at ofrene antas ha kjennetegn som medlemmene av majoritetsgruppen ”vi” *ikke* har (Petersson, 2006, s. 26). Ved å identifisere Sverigedemokraternas velgere som fremmedfiendtlige fokuserer man på de karakteristikker som antas utmerkende for denne gruppen i forhold til majoriteten ”vi”. At partiets velgere er misfornøyde med samfunnsutviklingen ignoreres, ettersom dette ikke er særlig utmerkende for gruppen; også andre partiets velgere kan være av denne oppfatning og se ”sitt” parti som eneste reelle opposisjonsparti. Heri speiles også teoriens fokus på relasjonelle identiteter, der ”deres” identitet nødvendigvis kontrasterer ”vår” identitet.

5.2.3 ”Scapegoating”

Flere av artiklene fra denne perioden drar koblinger mellom SD og 1930-tallets nazi-Tyskland. I Helle Kleins lederkronikk, nevnt i kapittel 5.2.1, dras koblinger mellom den mer generelle europeiske ”høyrebølgen” og 1930-tallets europeiske politiske situasjon:

Ekot från 1930-talet håller på att bli öronbedövande. Antisemitism och islamofobi går hand i hand. Rasismen är på väg att återigen bli norm i Europa. (www.aftonbladet.se, 101024)

Koblingene till 1930-tallets nazistiske og fascistiske rørelser blir i seg en form for ”scapegoating” av dagens ”høyrebølge”. Petersson ser at ”scapegoating” konstituerer en form for fiendeportrett, der ”de andre” fremstilles som nettopp fiendtlige og onde (Petersson, 2006, s. 28). Ved å koble et nåtidig fenomen som den europeiske politiske ”høyrebølgen” til en historisk fiendtlig kraft som nettopp nazismen skaper man således et slags annenhånds fiendebilde av den nåtidige ”høyrebølgen”. I Ronnie Sandahls kronikk ”Sd har lyckats göra muslimhat

normalt” gjøres en liknendene kobling, men denne gangen spesifikt til Sverigedemokraterna:

Sverigedemokraternas politiska affärsidé är fortfarande, liksom en gång de tyska nationalsocialisternas, att peka ut en specifik grupp människor som parasiter på samhällskroppen. Judarna förr, nu muslimerna. (www.aftonbladet.se, 100830)

Sandahl anser videre at retorikken fra Sverigedemokraternas sensurerte valgpreklame er ”som hämtad från trettioalets Tyskland” (ibid). Ved å dra paralleller til historiske fenomen og hendelser som sprer frykt og uro – så som nettopp nazismen – skaper Sandahl et fiendebilde av SD uten å belyse hva som egentlig er truende med partiet per se. Forskjellene mellom Sverigedemokraterna og Hitlers NSDAP bør være av så pass allment kjent karakter at det ikke skal være nødvendig å redegjøre for dem her.

Liksom i 2006 er oppfatningen om ”vi” og ”de andre” som klart distinkte grupper, der ”de” til enhver pris skal holdes utenfor ”vår” majoritet svært påtagelig. Anders Westgårdh skriver i en kronikk like etter riksdagsvalget:

Tjugo argstinta amatörpolitiker tar plats i riksdagen och har – när detta skrivs – skapat kortslutning i det demokratiska systemet. Ansvariga för sabotaget är några hundratusen väljare som fantiserar om en återgång till ett Sverige som aldrig har funnits. (www.aftonbladet.se, 100921)

Sitatet speiler en oppfatning om at SD ikke bare er udemokratiske, men regelrett *saboterer* det svenske demokratiske systemet. Én dimensjon av ”scapegoating” er at de utvalgte ofrene beskyldes for å bringe med seg ulykke. (Petersson, 2006, s. 29) I dette fallet blir SD utsatt for ”scapegoating” nettopp ved å antas sabotere hele det demokratiske systemet gjennom sitt inntog i Riksdagen. Partiet portretteres således som en ekstern kraft som truer det svenske politiske systemet slik vi kjenner det. Westgårdh konkluderer sin kronikk med følgende utspill om hva det vil si å være svensk, eller snarere, hva det *ikke* vil si å være svensk: ”[r]iktiga svenskar står inte och fylleskränar för att man kommit in i riksdagen” (www.aftonbladet.se, 100921). Det er åpenbart at Westgårds her sikter til Sverigedemokraterna. Formuleringen etablerer partiet som en minoritet som står utenfor vår kollektive majoritet; konstituert nettopp av ”riktiga svenskar”. Kronikkens tittel, ”Bevara Sverige svenskt – kör ut dem!”, underbygger for øvrig oppfatningen om at SD utfordrer Sverige slik vi kjenner det og fortsatt vil ha det. Partiet skal derfor holdes utenfor vår kollektivitet, og nå som de vel har tatt seg inn, skal de umiddelbart forvises ut igjen. Sentralt i Peterssons definisjon av ”scapegoating” er oppfatningen om at ”de andre” ikke utgjør noen eksistensiell trussel så lenge de agerer på avstand; det er først når de inntrenger på ”vårt” område som de virkelige problemene oppstår (Petersson, 2006, s. 31). Denne teoretiske oppfatning avspeiles tydelig i Westgårdhs kronikk; utenfor Riksdagen er SD en gjeng sinthe amatørpolitikere, vel innenfor Riksdagens murer har de på veien rasert hele det svenske demokratiske politiske systemet.

En tilsvarende ekskludering av ”de andre” kan identifiseres i debattartikkelen ”Låt ett antiparti göra SD maktlösa”. Forfatter Martin Peterson presenterer en

”oppskrift” som innebærer at øvrige riksdagspartier, gjennom å stemme taktisk, kan hindre SD fra å få politisk makt:

Förslaget är inte [...] odemokratiskt. Självklart kommer SD:s representanter i god demokratisk ordning även fortsättningsvis få framföra sina främlingsfientliga åsikter och argumentera för dessa från riksdagens talarstol [...] Om vi genomför mitt förslag stoppar vi effektivt SD från allt politiskt inflytande – för alltid. (www.expressen.se, 100910)

I motsetning til Westgårdh anser ikke Peterson SD *nødvendigvis* utgjøre noen trussel mot ”vårt” demokrati og ”våre” kollektive verdier og tradisjoner. Problemer kan imidlertid oppstå dersom SD får politisk innflytelse. For å unngå en sådan situasjon er det derfor viktig at øvrige riksdagspartier – ”vi” – står samlet og aktivt ekskluderer Sverigedemokraterna fra politiske maktposisjoner. Noe abstrakt kan man si at målet (!) om et maktløst SD fordrer en aktiv reproduksjon av de distinkte kategoriene ”vi” og ”de andre”.

5.2.4 Avvikende eksempler

Utmerkende for et flertall av artiklene publisert under denne perioden er en mer subtil portrettering av SD. Partiet svartmales ikke like ofte som ”samfunnets store fiende”, ei heller ses partiet like ofte som det ”eneste” uttrykket for fremmedfiendtlighet og rasisme. I lederkronikken ”Släng inte ut flyktingarna” stiller eksempelvis Eva Franchell seg kritisk til den svenske regjeringens håndtering av flyktinger og tilbakevisningen av romere:

Fredrik Reinfeldt må svära sig fri från allt samröre med de flyktingfientliga Sverigedemokraterna. I själva verket tillhör Sverige de länder som skickar ut romska flyktingar till ren misär. (www.aftonbladet.se, 100928)

Franchell beskriver riktignok SD som flyktingfiendtlige, men stiller seg kritisk til om dette er utmerkende for partiet alene. Undergraver ikke Sveriges tilbakevisning av romere i seg tanken om alle menneskers likeverd? Også Martin Ezpeleta stiller seg kritisk til oppfatningen om at fremmedfiendtlighet og rasisme skulle være utmerkende for SD, og noe som i seg konstituerer distinksjonen mellom ”vi” og ”dem”. I artikkelen ”Var arga – men inte bara på SD” stiller han spørsmålsteget ved ”vårt” – så vel øvrige riksdagspartier som den vanlige svenskens – tolerante selvbilde:

...hur kan alliansen förespråka tolerans, samtidigt som de skapat en kultur som misstänkliggör utsatta människor? Och vad har Socialdemokraterna för trovärdighet – som ju för bara några år sen bedrev en etnisk häxjakt på apatiska barn? [...] Vad har jag gjort för att motverka rasismen? Vilket är mitt bidrag till integrationen? På vilket sätt har jag försökt förändra min omgivning? Hur har jag engagerat mig för ett samhälle där människor möts på samma villkor? (www.aftonbladet.se, 100922)

Selv i de artikler som preges av en mer subtil portrettering av Sverigedemokraterna tar artikkelforfatterne eksplisitt avstand fra partiet. I tidligere nevnte artikkel bedyrer Ezpeleta: ”SD är i riksdagen. De måste ut därifrån” (ibid). Likeledes poengterer Sverker Wadstein i en debattartikkel – som forøvrig argumenterer for at SD må møtes med respekt og ikke forakt – at ”jag blev oppriktigt ledsen när det stod klart att Sverigedemokraterna kom in i riksdagen” (www.aftonbladet.se, 100924). Mest påtagelig er likevel Robert Aschbergs debattartikkel som poengterer Sverigedemokraternas rett til å holde torgmøter på lik linje med andre politiske partier. Aschberg bedyrer imidlertid:

Om någon tvivlade: jag tycker genuint illa om Sverigedemokraterna, deras så kallade politik, deras grova påhopp på stora grupper av människor och inte minst deras patetiska utnyttjande av en slags offerroll. (www.aftonbladet.se, 100917)

Retorikken formidler et ønske dels om å distansere seg fra de ekskluderte ”andre”, dels om å identifisere seg med majoriteten ”vi”. Tendensen speiler de stadig reproduerte barrierene mellom ”vi” og ”de andre”, og fører tankene til en slags ”enten er du med oss eller så er du med dem”-retorikk, hvor man til enhver pris vil unngå å kobles sammen med de ekskluderte ”andre”.

6 Konklusjon

Studien har gjennom diskursanalyse og på bakgrunn av teorier kring makt og identitet søkt påvise en fremmedgjøring av Sverigedemokraterna i svensk media. En sådan fremmedgjøring antas ta empirisk uttrykk i form av en homogenisering og generalisering av SD og de partier som anses høyreekstreme, samt skapelsen av stereotypier og fiendepotretter av Sverigedemokraterna. Studien bygger på en analyse av utvalgte avisartikler fra månedene kring riksdagsvalgene 2006 og 2010.

Gjennomgående for det analyserte materialet er skapelsen av et ”vi” og ”de andre”, der ”de” antas konstituere en ekstern minoritet som kontrasterer majoriteten ”vi”. De sosialt konstruerte identitetene reproduseres ved at media stadig tilskriver ”de andre” visse negative attributt. Gitt antagelsen om at identiteter til sin natur er relasjonelle fenomen, impliserer en sådan portrettering at disse kjennetegnende er utmerkende for minoriteten ”de andre”, hvorpå vi kan etablere vår selvidentitet som deres motsetning. Medias reproduksjon av de sosiale identitetene ”vi” og ”de andre” utgjør også en form for maktutøvelse; bevisst eller ubevisst utøver media makt mot de marginaliserte ”andre” gjennom generaliseringer og skapelsen av stereotypier og fiendepotretter. Retorikken speiler oppfatningen om at det går å identifisere et faktisk eksisterende ”vi” og ”dem” som til følge av sine motsetninger er grunnleggende uforenlige. En vilje til å distansere seg fra de ekskluderte andre – og implisitt identifisere seg med majoriteten ”vi” – er framtreddende både i 2006 og i 2010. Svensk medias fremmedgjøring av SD utgjør ikke bare en form for maktutøvelse mot minoriteten ”de andre”, men speiler også de bredere sosiale maktstrukturer der SD anses burde stå utenfor ”vårt” (politiske) fellesskap. Framtreddende er eksempelvis oppfatningen om at Sverigedemokraterna konstituerer en ekstern trussel som utfordrer våre kollektive verdier og tradisjoner så som demokrati, toleranse og åpenhet, hvorfor partiet til enhver pris skal ekskluderes fra ”vårt” majoritet. Den stadige dissosiasjonen fra partiet, liksom den kritikken som rettes mot personer som antas forsvare partiet, speiler oppfatningen om at det eksisterer uoverskridelige barrierer mellom ”vi” og ”dem”.

Å studere eventuelle forskjeller mellom de to tidsperiodene har som tidligere nevnt falt utenfor studiens formål. Avslutningsvis vil jeg likevel belyse én påtagelig forskjell mellom medias portrettering av SD i 2006 og i 2010, hvilket også kan være utgangspunkt for framtidig forskning innen samme område. Sammenlignet med 2006 preges det analyserte materialet fra 2010 i langt mindre grad av en *eksplisitt* stereotypering av Sverigedemokraterna som ”fremmedfiendtlige”. Eksplisitt, ettersom en tenkbar forklaring til denne utviklingen er at forestillingen om partiet som fremmedfiendtlige nå er blitt institusjonalisert i diskursen og framstår som selvsagt. Alvesson og Deetz ser at

”det i varje samhälle i varje tid [finns en] sanningsregim som har sitt ursprung i ett nätverk av maktrelasjoner, vilka formar och reglerar individen” (Alvesson et al, 2000, s. 54). I dette spesifikke fallet bidrar maktrelasjonene mellom majoriteten ”vi” og minoriteten ”de andre” – og den makt som ligger i den stadige reproduksjonen av ”deres” identitet – til at det mediale bildet av partiet framstår som en uomtvistelig sannhet.

Enn i 2010 går det å identifisere tilfeller der SD klasser som fremmedfiendtlige, høyreekstreme og rent av fascistiske. Således antar jeg det ikke være tilfelle at SD ikke lenger ses som fremmedfiendtlige, men snarere at det er en oppfatning som ikke behøver poengteres like ofte. Jeg emner ikke her gå nærmere inn på hva forskjellene mellom de to tidsperiodene består i, eller hva forskjellene kan tenkes komme av. Dette er imidlertid et interessant utgangspunkt for videre forskning. Framtidige studier innen samme problemområde kan også undersøke hvordan media konsumeres av mottagerne. En studie av hvordan mottagerne oppfatter og relaterer til det hun leser kunne belyst oppfatningen om at institusjonaliseringen av visse verdier og forestillinger om ”vi” og ”de andre” gjennomsyres av makt. I denne studien har fokus begrenset til hvordan media utøver makt i den stadige produksjonen og reproduksjonen av ”deres” identitet. Interessant hadde vært å undersøke hvordan lesere ved å agere i henhold til institusjonaliserte forestillinger om ”de andre” reproducerer ”deres” identitet og får denne til å framstå som naturlig og fiksert snarere enn en samling sosialt konstruerte fordommer.

Bibliografi

6.1 Litteratur

- Alvesson, Mats – Deetz, Stanley, 2000. *Kritisk samhällsvetenskaplig metod*. Lund: Studentlitteratur.
- Bergström, Göran – Boréus, Kristina, 2005. *Textens mening och makt: metodbok i samhällsvetenskaplig text- och diskursanalys*. 2. uppl. Lund: Studentlitteratur.
- Billig, Michael, 1995. *Banal Nationalism*. London: SAGE Publications.
- Börjesson, Mats, 2003. *Diskurser och konstruktioner: En sorts metodbok*. Lund: Studentlitteratur.
- Hall, Patrik i Petersson, Bo – Robertson, Alexa (red.), 2003. *Identitetsstudier i praktiken*. Malmö: Liber.
- Hellström, Anders, 2006. *Bringing Europe Down to Earth*. Lund: Lund universitet.
- Hellström, Anders – Nilsson, Tom, 2010. ”’We Are the Good Guys’: Ideological positioning of the nationalist party Sverigedemokraterna in contemporary Swedish politics”, *Ethnicities*, 10:55.
- Kinnvall, Catarina i Petersson, Bo – Robertson, Alexa (red.), 2003. *Identitetsstudier i praktiken*. Malmö: Liber.
- Mörkenstam, Ulf, 1999. *Om ”Lapparnas privilegier”. Föreställningar om samiskhet i svensk samepolitik 1883-1997*. Edsbruk: Akademitryck AB.
- Neumann, Iver B., 2003. *Mening, materialitet och makt. En introduktion till diskursanalys*. Lund: Studentlitteratur.
- Petersson, Bo, 2006. *Stories about strangers*. Maryland: University Press of America.
- Robertson, Alexa i Petersson, Bo – Robertson, Alexa (red.), 2003. *Identitetsstudier i praktiken*. Malmö: Liber.
- Said, Edward W., 2006. *Orientalism*. Stockholm: Ordfront.
- Strömbom, Lisa, 2010. *Revisiting the past – Israeli identity, thick recognition and conflict transformation*. Lund: Lunds universitet.
- Teorell, Jan – Svensson, Torsten, 2007. *Att fråga och att svara. Samhällsvetenskaplig metod*. Malmö: Liber.
- Winther Jørgensen, Marianne – Phillips, Louise, 2000. *Diskursanalys som teori och metod*. Lund: Studentlitteratur.
- Özkanlı, Umut, 2010. *Theories of nationalism – a critical introduction*. 2nd ed. New York: Palgrave Macmillan.

6.2 Avisartikler og internettkilder

- Ahlborg, Karin, 100922. ”De kanske bara vill röra om i grytorna”, *Aftonbladet*.
<http://www.aftonbladet.se/nyheter/article7830512.ab>
- Aschberg, Robert, 060906. ”En röst på sd är en röst på brottslingar”, *Expressen*.
<http://www.expressen.se/1.413118>
- Buskas, Eva, 061019. ”Sossar ville samarbeta med sd”, *Aftonbladet*.
<http://www.aftonbladet.se/nyheter/article448106.ab>
- Carlshamre, Sam – Strand, Daniel, 100930. ”De är fascister”, *Aftonbladet*.
<http://www.aftonbladet.se/kultur/article7872953.ab>
- ”Det finns hopp i aktivt motstånd”, 100921.
<http://www.aftonbladet.se/ledare/article7827411.ab>. *Aftonbladet*.
- ”En bra början”, 061005. <http://www.expressen.se/1.433508>. *Expressen*.
- ”Extremismen rycker framåt”, 060921.
<http://www.aftonbladet.se/ledare/svenskpolitik/article439310.ab>. *Aftonbladet*.
- Ezpeleta, Martin, 100922. ”Var arga – men inte bara på SD”, *Aftonbladet*.
<http://www.aftonbladet.se/debatt/kronikorer/martinezpeleta/article7830299.ab>
- Franchell, Eva, 100928. ”Släng inte ut flyktingarna”, *Aftonbladet*.
<http://www.aftonbladet.se/ledare/ledarkronika/evafranchell/article7858155.ab>
- ”Främlingsfientliga partier mer aktiva”, 060802.
<http://www.expressen.se/1.394352>. *Expressen*.
- Gunnarsson, Johan, 060918. ”Högervind i hela länet”, *Aftonbladet*.
<http://www.aftonbladet.se/nyheter/article438433.ab>
- Karlsson, Mattias, 060914. ”Vi i sd är inte mer kriminella än andra”, *Expressen*.
<http://www.expressen.se/1.417780>
- Klein, Helle, 101024. ”Ur rädslan gror antidemokratin”, *Aftonbladet*.
<http://www.aftonbladet.se/ledare/ledarkronika/helleklein/article8009820.ab>
- Malm, Andreas, 100927. ”Mörkermän”, *Aftonbladet*.
<http://www.aftonbladet.se/kultur/article7852777.ab>
- Mellin, Lena, 100920. ”Nu flirtar alla med Maria”, *Aftonbladet*.
<http://www.aftonbladet.se/nyheter/kolumnister/lenamellin/article7815122.ab>
- Nationalencyklopedin. <http://www.ne.se/lang/sverigedemokraterna>. Hentet: 101209.
- Peterson, Martin, 100910. ”Låt ett antiparti göra SD maktlösa”, *Expressen*.
<http://www.expressen.se/1.2129485>
- Rojas, Mauricio, 060928. ”SD är inte högerextremister och inte invandringsfientliga”, *Expressen*. <http://www.expressen.se/1.428338>
- Samuelsson, Lena K., 060814. ”Yttrandefriheten är också viktig, Ullenhag”, *Expressen*. <http://www.expressen.se/1.400733>
- Sandahl, Ronnie, 100830. ”SD har lyckats göra muslimhat normalt”, *Aftonbladet*.
<http://www.aftonbladet.se/nyheter/kolumnister/ronniesandahl/article7693888.ab>
- Sundström, Lena, 060928. ”Det är läge att sluta prata skånska”, *Aftonbladet*.
<http://www.aftonbladet.se/nyheter/kolumnister/lenasundstrom/article441402.ab>

Svenskarnas parti. <http://www.svenskarnasparti.se/punktprogram/>. Hentet: 101130.

Sverigedemokraterna, a). <http://sverigedemokraterna.se/info/>. Hentet: 101209.

Sverigedemokraterna, b). <http://sverigedemokraterna.se/vara-asikter/invandringspolitisk-program/>. Hentet: 101130.

Thunberg, Ida, 060922. ”Främlingsfientliga partier tog många röster från s”, *Expressen*. <http://www.expressen.se/1.423921>

Torehammar, Henrik, 061002. ”När samtalet blir skogstokigt”, *Expressen*. <http://www.expressen.se/1.431188>

Triches, Robert, ”S-politiker oroade över sd-framryckning”, *Aftonbladet*. <http://www.aftonbladet.se/nyheter/article438303.ab>

Ullenhag, Erik, 060810. ”Svenska tidningar gör sd rumsrena”, *Expressen*. <http://www.expressen.se/1.398520>

Wadstein, Sverker, 100924. ”Förakt övertygar inte SD:s väljare”, *Aftonbladet*. <http://www.youtube.com/watch?v=buOBteVY2LI&feature=related>

Westgårdh, Anders, 100921. ”Bevara Sverige svenskt – kör ut dem!”, *Aftonbladet*. <http://www.aftonbladet.se/nyheter/kolumnister/anderswestgardh/article7821998.ab>

Zeidler, Krister, 060802. ”Främlingsfientliga partier kandiderar i var tredje kommun”, *Aftonbladet*. <http://www.aftonbladet.se/nyheter/article398644.ab>